

Аллоҳ таолонинг ваъдаси ҳақ

17:00 / 16.02.2021 1534

«Мискинга ва йўқсил йўлчи»нинг ҳаққини ҳам адо эт.

«Мискин» – ҳаёт ўтказишда моддий жиҳатдан қийналиб қолган камбағал одам.

«Йўқсил йўлчи» – ўз юртида бой-бадавлат бўлса ҳам, сафарда турли сабабларга кўра ночор иқтисодий ҳолга тушиб қолган шахс. Мана шу тоифадаги кишиларнинг ҳам бой-бадавлат мусулмоннинг молу мулкида Аллоҳ тайин қилган ҳаққи бор. Қуръони Карим бой-бадавлат кишиларга ота-она, қариндош, мискин ва кўчада қолганларга қўлларидағи молу мулкдан сарфлашни амр қилиш билан бирга:

«ИсроФарчиликка мутлақо йўл қўйма», демоқда.

Ислом нуқтаи назарида исрофгарчилик ноҳақ, ҳаром-хариш йўлларга молдунё сарфлашдир. Агар инсон бору йўғини ҳақ йўлда сарф қилиб битирса ҳам, исрофга йўл қўйган ҳисобланмайди. Аммо ноҳақ ишга, ҳаром-харишга арзимаган пул сарфласа ҳам, исрофгарчиликка йўл қўйган бўлади.

﴿رُوفَكَ وَبَرْلُنْ أَطْيِّشْ لَنْ أَكَوْنِي طَائِّشْ لَنْ أَوْخِّي رَدْبُمْلَانِ﴾

«Албатта, исрофчилар шайтонларнинг биродарлари бўлганлар. Шайтон эса Роббига ўта ношукр бўлгандир» («Исро» сураси, 27-оят).

Исрофчилар неъматнинг қадрига етмайди, унга шукр этмайди. Агар шукр этса, уни исроф қилмасдан, неъматни берган Зотнинг розилиги йўлида сарф этган бўларди. Исрофчилар ношукр бўлганлари учун ўзларига берилган неъматни ботилга, ноҳаққа, ҳаром-харишга, маъсият ва ёмонликка сарф қиласидар. Улар бу борада шайтонга биродар бўладилар. Шайтон эса ношукрликда донғи кетгандир. Албатта, шайтонга биродар бўлган исрофчиларнинг бошига ҳам ўз биродарлари шайтони лаъиннинг бошига тушган бало-офатлар тушиши турган гап.

﴿رُوسْيٰ مَالْوَقُمْ لُقَفْ أَهْجَرَتْ كَبَرْ نَمِّحَرْ إِغْتَبْأُ مُدْنَعْ نَصْرَعْتْ أَمْ إِو﴾

«Агар Роббингдан умид қилаётганинг раҳматни талаб қилган ҳолда улардан юз ўгирадиган бўлсанг, бас, уларга мулоим сўз айтгин» (28-оят).

Яъни, қўлингда берадиган нарсанг бўлмаса, ота-она, қариндош, мискин ва йўлда қолганларга моддий ёрдам бера олмай, юз ўгирадиган бўлсанг, Роббингдан келажакда сенга ҳам ризқ-рўз – раҳмат талаб қилган ҳолда уларга ширин сўз айт. «Ўзимда ҳеч вақо йўқ-ку, сенларга нимани берар эдим! Бошимни айлантириб келаверасаларми?!» каби қўпол сўзларни айтиш яхши эмас. «Кечирасизлар, ҳозир бир оз қўлим қисқароқ бўлиб турувди, Аллоҳнинг раҳматидан умидвормиз. Бизга ҳам неъматидан бериб қолса, иншааллоҳ, сизларга берамиз», каби ширин сўзлар айтиш керак.

Силаи раҳмга Набий алайҳиссаломнинг суннатларида ҳам алоҳида аҳамият берилган.

﴿يَلَعْ لِلَّا يَلَعْ صَنْبَنَلَا يَلَعْ صَرَعَ أَيْ بَارْعَ أَنْ لَّا يَرَاصَنَ أَلْ بَوْيَ أَيْ بَأْ نَعْ نَمْ يَنْدَعَ أَبُي وَهَنْجَلَمْ يَنْبَرْقُي أَمْ يَنْرَبْخَأَلْ أَقْفَهَرِي سَمَيْفَ مَلَسَوَ يَتْوُتَ وَهَأَلَّصَلَأُمِيْقُتَ وَهَأَيْشَ وَبُكُرْشُتَ أَلَوَهَلَلَأَقْهَانَلَا بَدَلَلَا يَفَهَرَأَخْبَلَأُهَأَوَرَمَحَّرَلَأُلَصَتَ وَهَأَلَّرَلَا

Абу Айюб Ансорийдан ривоят қилинади:

«Бир аъробий Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг йўлларини тўсиб:

«Менга жаннатга яқинлаштирадиган ва дўзахдан узоқлаштирадиган амалнинг хабарини беринг», - деди.

«Аллоҳга ибодат қиласан. Үнга ҳеч нарсани ширк келтирмайсан. Намозни адо қиласан. Закотни берасан. Силаи раҳм қиласан», - дедилар».

Бухорий «Адаб»да ривоят қилган.

Бу ҳадиси шарифда силаи раҳм қилиш – қариндошлиқ алоқаларини яхшилаш иймон, намоз ва закот каби Ислом рукнлари билан бир даражага қўйилмоқда.

Бу амал кишини жаннатга киритадиган ва дўзахдан қутқарадиган амаллар рўйхатига киритилмоқда. Силаи раҳм қанчалар аҳамиятли амал эканини шундан ҳам тушуниб олсак бўлаверади.

مَسَوْهٰ لَعْلُلَ اىلَصِّلَلُ وُسَرَّنْ أَنْعُولَلَ اىصَرَرَةَرُهُ يَبْأَنَعَ
اَذَهْ تَلَاقَ ئَهَمَّ لَاقَفَ ئُمَّحَرَلَ اِتَمَّاَقَهْ دَمَعَرَفَ اَمَلَفَ قَلَخَلَ اِلَلَّاَقَ
كَلَصَنَ وَنَمَّلَصَنَّ اَنْيَصَرَتَ اَلَّاَلَّاقَ، عَيَطْقَلَنَمَكَبَذَاعَلَمَّاَقَمَ
رَهْرُهُ وُبَأَلَّاقَمُثَكَلَدَفَلَاقَ بَرَأَيَ اَلَّابَتَلَاقَ، كَعَطَقَنَمَعَطَقَأَوَ
صَرَّالَ اِي فَاوِدَسْفُتَ نَمُّتَيَسَعَلَهَفَ مُّتَيَشَنَّا اوَأَرْقَا
بَدَأَلَ اِي فَيَرَاحَبَلَهَأَوَرَمُكَمَّاَحَرَأَ اوَعَطَقُتَوَ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Аллоҳ азза ва жалла маҳлуқотларни халқ қилди. Бас, ундан фориғ бўлганида раҳм ўрнидан турди.

«Тўхта!» - деди У Зот.

«Бу - кесилишдан Сендан паноҳ сўровчининг мақомидир», - деди (раҳм).

«Сени боғлаганни боғлаб, кесганни кесишимдан рози бўласанми?» - деди У Зот.

«Ҳа, эй Роббим!» - деди у.

«Ана шу сенга бўлсин!» - деди У Зот».

Сўнгра Абу Ҳурайра:

«Агар истасангиз, «Эҳтимол, (иймондан) юз ўгирсангиз, ер юзида фасод қилиб, қариндошлиқ ришталарини узарсиз?!»ни ўқинг», -

деди».

Бухорий «Адаб»да ривоят қилган.

Бу ҳадиси шарифдан қариндошлик ҳақи қанчалар улуғ эканини билиб оламиз. Бу ҳақ Аллоҳ таоло Ўз махлукотларини яратиб бўлиши билан событ бўлган ҳақлардан экан.

Аллоҳ таоло Ўзининг холиқлик сифати ила барча махлукотларни яратган чоғдаёқ раҳм дарҳол ўрнидан туриб, қариндошлик алоқалари кесилишидан паноҳ сўраган экан. Ўшанда Аллоҳ таоло қариндошлик алоқасини боғлаганлар ила алоқа боғлашга ва уни кесганлардан алоқасини кесишга ваъда қилиб, уни рози этган экан.

Аллоҳ таолонинг ваъдаси ҳақ эканига заррача шубҳа йўқ. Бас, ҳар бир мўмин-мусулмон banda қариндошлик алоқасини яхшилаб боғлаб боришга ҳаракат қилиши лозим.

Ҳадисни ривоят қилувчи улуғ саҳобий Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳу бу ҳадис маъносининг тасдиғи Қуръони Каримда ҳам борлигини таъкидлаб, «Муҳаммад» сурасидаги оятни ўқиб кўришни тавсия қилган эканлар.

«Бахтиёр оила» китобидан